Lèxic nàutic

Autor:
Data de publicació: 27-10-2018

https://ca.wikipedia.org/wiki/Llibre_del_Consolat_de_Mar
https://en.wikipedia.org/wiki/Book_of_the_Consulate_of_the_Sea

//www.histo.cat/premsa/Marina-medieval-catalana

//www.histo.cat/principal/Ampolleta-catalana
https://en.wikipedia.org/wiki/Marine_sandglass (380.000 lectures)
https://fr.wikipedia.org/wiki/Sablier_marin

https://ca.wikipedia.org/wiki/Xarxa_de_rumbs
https://es.wikipedia.org/wiki/Red_de_rumbos
https://fr.wikipedia.org/wiki/Reticule_des_vents
https://it.wikipedia.org/wiki/Linee_di_rotta

https://en.wikipedia.org/wiki/Rhumbline_network (40.000 lectures)

//www.histo.cat/sabir/Barca-de-mitjana
//www.histo.cat/sabir/Barca-catalana
//www.histo.cat/sabir/'Faluchos-de-Arenys'-barca
https://ca.wikipedia.org/wiki/Pilot_d'altura

//www.histo.cat/sabies/La-Galera-Catalana
//www.histo.cat/sabir/Tartana-barca
//www.histo.cat/principal/Ampolleta-catalana
//www.histo.cat/premsa/Marina-medieval-catalana

Diccionario marítimo español Fernández de Navarrete, 1831

23.000 entrades-Vocabulari marítim català-castellà i castellano-catalán. J.M. Martínez-Hidalgo-Barcelona: Diputació de Barcelona, 1984.

5500 entrades -Vocabulari nàutic, València 2007

1600 termes- Diccionari Paraules de mar-Paraules de mar. Recull terminològic de navegació tradicional : Jordi Salvadó - Caixa de Girona, 2008

DICCIONARIS
http://histo.cat/2/Paraules-de-mar-J-Salvad%c3%b3.pdf
http://histo.cat/2/Diccionari_nautic-Valencia.pdf
http://histo.cat/2/Diccionari-Ricard%202.7b%20%282img%29.pdf
http://histo.cat/2/Dicci-marina-nt0-Canyameres.pdf
http://histo.cat/2/Lexic-mariner-mmb.pdf

http://histo.cat/2/Catala-Castella-mmb.pdf

_____

Ricard Jayme Pèrez:
Doctor en Ciències de la Mar (ULPGC 1981).
Capità De la Marina Mercant 1981)
Capità de Iot
Doctor en dret (UB 1984)
Catedràtic de la Facultat de N'autica.
Gran amic meu, vivia al carrer de la Bomba..em va donar la seva obra pòstuma l'any 2004, poc abans de morir.. tenia més de 20.000 fitxes de termes nàutics en cinc idiomes, compilades al llarg de tota la seva vida, però d'alta qualitat, i que estan recollides als seus llibres..

_____

Alexandre Ribó Golovart:
M'el va presentar en Martí vergès, vivia a l'Av. de Valcarca..jo el vaig veure l'any 2000, poc abans de morir de càncer.. i tenia més de 100.000 fitxes de termes nàutics, compilades al llarg de tota la seva vida.. duia gorra (sense cabell per la quimio..)

Alexandre Ribó Golovart
Doctor en Ciències de la Mar (ULPGC 2001).
Capità de Iot (Dir. Gral. De la Marina Mercant 1999)
.Llicenciat en Filosofia i Lletres (VAB 1984)
Acadèmic de Número de la M.I. Acadèmia de Ciències i Tecnologia.

_____

termcat

Bibliografia terminològica en català- (premeu per anar al link del pdf)

Nàutica

Canyameres, Ferran. Diccionari de marina. Barcelona: Pòrtic, DL 1983. 286 p. (Diccionaris; 251) ISBN 84-7306-198-5

_____

Costa i Fäh, Josep; Mayans i Serra, Josep; Portas i Ribas, Francesc Xavier. Qui vol peix...: Aportació a l'estudi dels ormejos de pesca i al vocabulari nàutic de Formentera. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs, DL 1990. 94 p. (Nit de Sant Joan; 13) ISBN 84-87455-01-8

Estruch Traité, Josep. Lèxic del patí de vela. Badalona: Museu de Badalona, 2010. 59 p. ISBN 978-84-88758-51-4

Diccionari de ports i costes: Català, castellà, francès, anglès. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques, 1995. 351 p.

ISBN 84-393-3324-2

PORTS i COSTES

/ / /

Jaime i Pérez, Ricard. Diccionari de l'aparell i del velam en els grans velers. Barcelona: Museu Marítim de Barcelona, DL 2006. 350 p. (Estudis; 10) ISBN 84-934431-1-5

ISBN 84-934431-1-5

Lèxics i vocabularis: Genèrics portuaris [en línia]. Barcelona; Tarragona; Palma: Xarxa Lingüística Portuària, 2006. <http://www.xlport.neV2/1_1 .htm>

Lèxics i vocabularis: Mercaderies [en línia]. Barcelona; Tarragona; Palma: Xarxa Lingüística Portuària, 2003. <http://www.xlport.net/2/2.htm>

Lèxics i vocabularis: Vaixells [en línia]. Barcelona; Tarragona; Palma: Xarxa Lingüística Portuària, 2003. <http://www.xlport.neV2/3_1 .htm>

_____

Martínez-Hidalgo, José M.; Carbonell, Laureano. Vocabulari marítim català-castellà = Vocabulario marítimo castellano-catalán. Barcelona: Noray, cop. 1998. 317 p.ISBN 84-7486-105-5

Mecànic/a de litoral: Català-castellà = Mecanico/ca de litoral: Castellà-català. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Treball i Indústria, 2004. (Glossaris Ocupacionals; 32. Pesca i Aqüicultura)

ISBN 84-393-6452-0

També disponible en línia al link:

?

?

Oller, Francesc. Vocabulari de navegació. Barcelona: Noray, DL 1995. 132 p. (El Nostre Mar; 3)

ISBN 84-7486-089-X

Ramon Andreu, M. Magdalena. Vocabulari de nàutica. [Palma de Mallorca]: Consell de Mallorca. Comissió de Cultura i Patrimoni Històric, DL 1999. 118 p.

?

Vocabulari de nàutica

ISBN 84-87389-12-0

?

Salvador, Jordi. Paraules de mar: Recull terminològic de navegació tradicional. [Palamós]: La Mar d'Amics, DL 2007. 245 p.

ISBN 978-84-612-1079-0 També disponible en línia al link:

<>

Sigalés, Josep Maria. Diccionari nàutic. Barcelona: Joventut, 1984. [223] p.

ISBN 84-261-2042-3

?

Termcat, Centre de Terminologia. Diccionari d'esports nàutics [en línia]. Barcelona:

?

Termcat, Centre de Terminologia, cop. 2008. (Diccionaris en Línia) <>

?

Terminologia portuària. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques, 2007. 42 p.

?

?

Torres Ribelles, F. Javier. Diccionari nàutic i marítim. Barcelona: Edicions 62, 1999. 267 p. (El Cangur. Diccionaris; 274)

ISBN 84-297-4529-7

Vocabulari nàutic. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2007. 182 p. (Vocabularis; 2)

ISBN 978-84-482-4604-4

També disponible en línia al link:

Podeu consultar totes les referències bibliogràfiques dels diccionaris, vocabularis, lèxics i materials de divulgació que contenen terminologia en català a la Biblioteca en Línia del TERMCAT.

_____

Glossari de termes nàutics (mcapdevila)

Aquest és un glossari de termes nàutics utilitzats pels mariners catalans i per l'entorn nàutic:

Alcàsser o castell de popa: la superestructura que es troba a la popa.
Aleta: part del vaixell compresa entre el través i la popa. Existeix l'aleta de babord i l'aleta d'estribord.
Almanac nàutic: sabent l'hora exacta serveix per poder determinar la posició geomètrica d'un astre, Això és necessari

per al càlcul de la longitud geogràfica.
Amainar: recollir o arriar les veles
Ampolleta: utilitzada per determinar el temps a partir del migdia, així com la velocitat de la nau amb relació a l'aigua.
Amura: Amplada d'un vaixell en la vuitena part del seva eslora comptant a partir de la proa, és a dir, la part dels dos costats del vaixell on s'estrenyen per formar la proa, existint per tant una amura de babord i una amura d'estribord, el mateix que passa en la part de popa amb les aletes.
Àncora: peça primitiva de pedra - modernament de ferro acabada en dues ungles i una argolla a l'extrem oposat - connectada a un troc de cadena lligada a una corda que s'usa per a fixar l'embarcació al fons del mar, rius, llacs.. etc. També se l'anomena ferro.
Anullo: o anell, instrument utilitzat per mesurar l'altura del sol sobre l'horitzó.
Aparell conjunt de pals i eixàrcies
Aparellar: posar els instruments de treball com timons, cabrestant, àncores...
Arqueig: és la mesura convencional de la capacitat o volum intern del vaixell. També anomenat port. Es mesura actualment en tones Moorson, tones d'arqueig brut (GT) o tones d'arqueig net (NT), segons el cas. A l'època medieval i moderna es mesurava principalment en bótes, i en altres casos en quintars, salmes o cafisos.
Artimó: Vela llatina de les embarcacions medievals, la més gran. També utilitzada per les galeres durant l'Era Moderna.
Astrocompass: instrument de navegació per trobar el nord real mitjançant un astre i taules astronòmiques;
Astrolabi: Instrument de navegació utilitzat per mesurar l'angle del sol i altres astres sobre l'horitzó, l'observador està en el vèrtex de l'angle;
Avant: és l'espai situat davant de l'embarcació;
Babord: és el costat esquerre del vaixell quan un observador mira cap a la proa. En català el terme tradicional era senestra.
Baluma: caiguda de popa.
Banc: (bancada) Peça de fust travessera lleugerament corbada, que va d'un costat a l'altre de la barca, donant-li consistència, i que a la vegada té la funció de seient. El banc on es recolza el pal mestre del llaüt s'anomena banc d'arbre o d'arborar, i és més reforçat que la resta.
Bau: són peces transversals que complementen les quadernes i serveixen per a sostenir a les cobertes. El terme tradicional és el de llata.
Bauprès: pal molt inclinat que surt de proa, en el qual s'aferma l'estai de l'arbre de trinquet als vaixells de tres pals. En català medieval apareix també com a bouprés. Prové de l'anglès 'bowsprit', arribat a les costes catalanes a principis del segle XIV.
Bergantí goleta: vaixell de dos pals, el de davant, que és de tres peces i encreuat, i el de darrere, que és de dues peces i com de pailebot.
Bergantí pollacra: vaixell de dos pals encreuats, el de davant, que és de tres peces, i el de darrere, que és de dues peces.
Bergantí: vaixell de dos pals de tres peces, tots encreuats.
Bergantí-goleta: de tres pals: vaixell de tres pals, el de davant, que és de tres peces i encreuat, i el del mig (pal mestre o major) i el de darrere (pal de mitjana), que són de dues peces i com de pailebot.
Bermudiana: vela de tall molt corrent que ha substituït el conjunt que formaven artimó i escandalosa.
Bites: Són dues peces de fusta embiaixades que sobresurten uns 10 o 12 cm. per damunt l'orla. Estan clavades als laterals dels escalemots de la part de proa. Serveixen per envoltar i fermar.
Bodega: espai interior d'una nau, sota la coberta principal. Tradicionalment dit el pallol o la cala.
Boia, objecte flotant lligat a un mort que serveix per marcar la ubicació d'un cos submergit (ancoratge, nansa, roca...), o per marcar un camí a seguir (baixos, triangle d'una regata..).
Bolina, Navegar de: tècnica de navegació contra el vent.
Boneta: vela quadra suplementària que es fixa per sota del treu a l'arbre mestre.
Botaló: Masteler del bauprès.
Botavara: perxa horitzontal on s'enverga el pujament d'un artimó o d'una vela bermudiana.
Braçola: brocal que envolta l'escotilla per impedir la caiguda d'aigua i objectes a l'interior del vaixell.
Bricbarca: vaixell de tres o més pals de tres peces i encreuats, excepte el de darrere, que és de dues peces i com d'un pailebot. També anomenada corbeta:.
Brúixola solar: instrument de navegació per trobar el nord real mitjançant un astre i taules astronòmiques.
Brúixola: instrument de navegació que indica el nord magnètic.
Brúixola magnètica: per determinar el rumb magnètic.
Brusca: fregar l'obra viva del buc per fer-la llisa.
Buc: és el cos d'una embarcació. Ha de tenir una forma tal que afavoreixi la seva velocitat, impermeabilitat i li proporcioni les millors qualitats marineres per a la navegació.
Cabrestant: maquinària que serveix per hissar la cadena o el cap de l'àncora i treballar amb els caps de bord. Exerceix grans esforços. Tradicionalment també anomenat argue.
Caient: el dos laterals. S'identifiquen com a caient de sobrevent i caient de sotavent (amb el vaixell navegant).

Calafatar: "Fer-la negra", és l'operació d'impermeabilitzar o fer estanc el buc, tapant els coments de les taules del folre perquè no hi entri l'aigua.
Calat: mesura de la profunditat a la que arriba la quilla d'un vaixell, o també la distància entre l'extrem inferior de la quilla i la línia de flotació del vaixell, la immersió del vaixell dins l'aigua
Cangrea: o aurica Vela de tall de format trapezoïdal de forma asimètrica,, que s'enverga al pic, al pal i a la botavara, usada en algunes embarcacions esportives com a vela major.
Caravel·la: vaixell del segle XV, d'una sola coberta, tres pals i veles llatines o rodones.
Carraca: vaixell gran dels segles XV i XVI. En català el terme que s'utilitzava era el de 'nau grossa'.
Cartes nàutiques: que són mapes o plànols a escala de les zones en què el vaixell navega. Sinònim de 'carta de navegar'.
Castell: és la superestructura de proa o de popa.
Cercle de reflexió: instrument de navegació per mesurar l'altura dels astres sobre l'horitzó;
Cinta: Andana de taules del folre de l'embarcació que van de proa a popa, per sobre de la línia de flotació. Sol ser la que té més gruix i alhora no només va clavada a les quadernes sinó també als elements longitudinals interiors com el contubal.
Clíper: Veler ràpid de tall fi i gran superfície vèlica concebut en el segle XIX.
Coberta: són les superfícies horitzontals que divideixen l'interior del vaixell.
Coca: Embarcació medieval de procedència atlàntica que s'utilitzà a partir de finals del segle XIII fins al XV. La seva funció era de nau mercant. En principi duia un sol arbre a vela quadra i timó de roda, a finals del segle XIV dos arbres, amb vela quadra a l'arbre mestre, a proa i vela llatina a l'arbre de mitjana, a popa.
Codast: Terme castellà. És preferible fer servir el terme 'roda de popa'.
Coferdam: emprats en els vaixells de guerra. Són espècies de llargs calaixos que protegeixen el buc en cas d'una via d'aigua.
Combès: és la superestructura que es troba al centre del vaixell.
Compàs de marcacions: serveix per determinar marcacions: magnètiques d'objectes observats
Compàs de puntes: per mesurar distàncies.
Congo: Peça de bronze o llautó en forma d'argolla que va fixada a la roda de proa i serveix per fixar el barbiquell del botaló o l'aparell de treure la barca.
Contraroda: Peça de fusta col·locada darrere de la roda d'on queden clavats els extrems de les taules del folre. Serveix per donar solidesa a la unió de la roda i la quilla.
Corredora: utilitzada per determinar la velocitat de la nau amb relació a l'aigua. Avui ha caigut en desús en ser reemplaçada per la corredora electrònica.
Cossia: Està composta de dues fustes en forma de biga, col·locades de cantell damunt les llatres i la bancada, que formen els dos costats llargs de l'escotilla de la barca.
Cossia: passadís que recorria, de proa a popa, la part central d'una galera. També anomenat cruixia.
Costat: Una part del revestiment exterior del buc del vaixell per sobre de la línia de flotació amb el vaixell a plena càrrega. (Durant la construcció del buc del vaixell es defineix com la part que va fins a la vora de la coberta).
Cronòmetre nàutic: utilitzat per determinar l'hora amb gran precisió la qual cosa és necessari per a la determinació de la longitud geogràfica.
Desplaçament: el pes d'un vaixell, és a dir el pes del volum d'aigua que desallotja.
Deriva: Resultat del vent o corrents que modifiquen el rumb. Es contraresta amb un angle de deriva.
Doble fons: consisteix a col·locar un segon folre interior entre les quadernes, dividint en cel al fons de la nau.
Eixarciar: posar els pals, l'eixàrcia ferma i la de treball.
Embonar: "metre els embons", posar les taules del folre, començant pels embons.
Enramada: conjunt de peces que formen l'esquelet del buc d'una embarcació. Està format per l'eix longitudinal (carena i rodes de proa i de popa), pels elements transversals (quadernes) i pels elements longitudinals interiors (paramitjal, sobrescoes, contubal, trencanell) i exteriors (escoes i cintes).
Envasar: posar els vasos, és a dir l'estructura de fusta col·locada a cada costat del buc d'una galera o una nau, per tal de facilitar la varada.
Escàlem: tija de fusta o de ferro que serveix de punt de suport al rem.
Escalemera: peça de fusta dura que va posada sobre l'orla i pel mig del qual passa l'escàlem.
Escalemot: Barrot de fusta que sobresurt de la taula de claus i on són clavades les taules que folren l'orla.
Escandall: Aparell per a mesurar la profunditat de l'aigua, antigament una corda amb un plom a l'extrem.
Escandalosa: Vela de tall, triangular, dels mastelers d'un pailebot, del masteler del pal de mitjana d'una bricbarca, etc.
Escoa: 1. Part corbada del buc o d'una quaderna entre el pla i el costat. 2. Punt d'unió del madís amb l'estamenera. 3. Quilla lateral. 4. Taula del folre reforçada que per l'exterior ressegueix tot el final del pla i està reblada als madissos i alhora amb perns o cavilles a les sobre-escoes. 5. Punt que marca el final del pla d'una embarcació.
Escobar: forats practicats a la roda que permeten el pas de la cadena de l'àncora.
Escota: corda que es lliga a la botavara o al puny d'escota d'una vela mitjançant la qual es controla l'angle de la vela amb el vent;

Escotilla: obertures practicades a les cobertes, que serveixen per comunicar i donar pas a la llum i l'aire.
Eslora: és la longitud del vaixell mesurada en el pla longitudinal. Existeix l'eslora màxima i l'eslora entre perpendiculars. També es pot dir llargada, n'hi ha dues de principals, la de roda a roda i la de carena.
Espalmar: netejar i untar l'obra viva de sèu fos perquè llisqués bé en navegar, fase imprescindible en la construcció, reparació o posada a punt. Principalment a les galeres i embarcacions afins, propulsades a rem.
Espiga de gratanúvols:
Espiga de sobregoneta:
Estai: Cap de l'eixàrcia ferma que subjecta l'arbre en sentit longitudinal, de proa a popa.
Estamenera: Són les dues peces, muntades una a cada banda, que junt amb el medís componen la quaderna d'una embarcació.
Estribord: és el costat dret del vaixell quan un observador mira cap a la proa. Tradicionalment dit destra.
Floc: Qualsevol vela triangular hissada a proa del trinquet, especialment la vela que en una fragata s'amura al pont intermedi entre el cim del botaló i el tamboret del bauprès.
Fogonadura: són les obertures de les cobertes per on travessen els pals.
Folre de coberta: Conjunt de taules que van clavades damunt les llatres i constitueixen la coberta de l'embarcació.
Folre exterior: és la part exterior del buc, format per taulons o planxes, de fusta o ferro segons el vaixell.
Folre: Conjunt de taules que van clavades a les quadernes per la part exterior i formen el cos del buc d'una embarcació.
Forcat -Espai protegit sota el senó.
Fragata: 1. Embarcació a rem i vela, de la família de la galera. 2. Model de fragata és un vaixell amb tres arbres, el de trinquet i mestre a vela quadra i el de mitjana a vela llatina. Model que s'imposa a partir de mitjans del segle XV. 3. Al segle XVIII i XIX la fragata és un vaixell de guerra i de comerç que està situat entre el navili i la corbeta.
Gàbia de caprici: La que té una faixa més de rínxols.
Gàbia volant: La de posar i treure.
Gàbia: 1. Mena de caixa o gàbia on es posa el gabier o vigilant dalt de l'arbre mestre. 2. Dóna nom a la vela que es situa per sobre de la gàbia.
Galera: vaixell de guerra de rems i veles.
Galió: 1. A la Baixa Edat Mitjana, vaixell de la família de la galera. 2. A partir del segle XVI fins al XVIII, vaixell de càrrega o de guerra, gran, alterós, propulsat a vela, amb tres o quatre pals.
Girocompàs: instrument de navegació que indica el nord real emprant l'efecte giroscòpic;
Goleta: vaixell, la forma clàssica de la qual té dos pals de dues peces i va aparellada principalment amb veles de tall.
Goneta: vela quadrada situada damunt del velatxo o del velatxo alt de l'arbre de trinquet, o damunt la gàbia de l'arbre mestre.
Gràtil alt: el gràtil de dalt
Gràtil d'escota: el de baix.
Gràtil: caiguda de proa, la que va al pal.
Gràtil: el de dalt, que va a la verga.
Instruments: i eines de càlcul per a la realització dels necessaris càlculs matemàtics. Avui dia han estat substituïts per calculadores i ordinadors digitals però tradicionalment es feien servir taules (trigonomètrics, logaritmes, etc.), Regla de càlcul: etc.
Kamal: senzill instrument d'origen àrab que servia per mesurar l'altura dels astres sobre l'horitzó. Consistia en una tauleta perforada en el seu centre amb un forat per on passava un cordill nuat que l'observador subjectava entre les dents.
Línia de flotació: intersecció del pla de nivell lliure de l'aigua amb la superfície exterior del buc.
Llata: Barrot corbat que aguanta la coberta, i que reforça l'embarcació. Són peces que van muntades damunt la serreta i serveixen per sostenir els taulons del folre de coberta.
Mampara estanca: aquella que es tanca hermèticament, mitjançant portes estanques, que impedeixen que l'aigua es comuniqui entre els compartiments en cas d'avaria.
Mampara: poden ser longitudinals o transversals, subdivideixen el buc en diversos compartiments, augmentant la seva rigidesa i resistència.
Mànega: és l'ample de la nau mesurat en el pla de la quaderna mestra. En època medieval i moderna dit oberta.
Masteler de gàbia: el que ve a continuació del pal mascle.
Masteler de goneta: el que ve a continuació del de gàbia.
Masteler de sobregoneta: el que ve a continuació del de goneta.
Medís: La part central d'una quaderna, que va fixada damunt la carena i arriba fins a l'escoa.
Messana: (o mitjana), vela triangular o trapezial —llatina, marconi o cangrea— sempre envergada al pal de popa i que serveix per estabilitzar el vaixell.
Nocturlabi: es feia servir per determinar l'hora mitjançant l'observació de les estrelles.
Bita: columnes de ferro ferms a la coberta on es prenen tornada els caps, filferros i cadenes que s'utilitzen a bord.
Obra morta: és la part emergent del buc i les superfícies laterals s'anomenen costats.
Obra viva: és la part submergida del buc, per sota de la línia de flotació.

Octant: instrument de navegació per mesurar l'altura dels astres sobre l'horitzó, essencialment el mateix instrument que el sextant amb la sola diferència dels graus d'abast
Orla: És la part del buc d'una embarcació que hi ha per sobre de la coberta i forma part de l'obra morta.
Pailebot: Goleta els pals de la qual tenen tots la mateixa alçària i només va aparellada amb veles de tall.
Pal d'artimó: pal d'un vaixell que serveix per hissar la vela homònima.
Arbre de mitjana: A l'Edat Mitjana a les naus i galeres de dos arbres a vela llatina era l'arbre situat al mig. A partir del segle XV amb la creació de naus a tres arbres, el de mitjana a vela llatina es desplaça cap a popa, essent els altres dos els de trinquet i mestre a vela quadra.
Pal major: (o mestre) el pal principal d'una vaixell.
Pal mascle: el primer tros d'un pal, que toca a la carena del vaixell.
Trinquet: pal de proa d'un xabec, d'una fragata, d'una bricbarca, d'un bergantí, d'una goleta, etc., però no d'una barca de mitjana, ni d'un iot.
Paramitjal: peça llarga de fusta que ressegueix longitudinalment el buc per l'interior. S'asseu sobre els madissos, clavat a aquests i unit també a la carena mitjançant cavilles o perns.
Paramola: És la base on s'asseu el peu d'un arbre. Pot estar feta d'una peça de fusta o un conjunt de peces de fusta, a sobre del paramitjal.
Peça de claus: Es diuen així les peces de fusta que es troben de pla damunt la cinta i les llatres, que donen la volta a tota l'embarcació i a l'altura de la coberta, és una peça de difícil col·locació que lliga les estameres i la coberta.
Peça: Peça de fusta que va de proa a popa, muntada sobre la quilla d'una embarcació per reforçar-la. Damunt s'hi planta la madissada.
Perroquet: Vela que equival a la goneta de mitjana.
Petifloc: Vela triangular més petita que el floc.
Pollacra: vaixell de dos pals de dues peces, tots encreuats.
Pols: Són els taulons de fusta que es treuen i es posen damunt les quadernes formant el paviment interior de la barca.
Popa: és la part de darrere de l'embarcació;
Proa: és la part de davant de l'embarcació;
Pujament: el faldar d'una vela rodona o d'una vela de tallant, és a dir, el costat inferior, que s'enverga normalment a la botavara.
Puntal: és l'altura del vaixell mesurada sobre la perpendicular mitjana, des de la vora inferior de la quilla fins a la coberta principal.
Puntals: són els reforços en sentit vertical.
Puny d'amura: el de baix a proa, entre el gratil i el pujament.
Puny d'amura: el de proa, entre el gràtil i el pujament.
Puny de boca: el de dalt a proa, entre els dos gràtils.
Puny de pena: el de dalt a popa, entre el gratil alt i la baluma
Puny de pena: el de dalt, al vèrtex de les dues caigudes.
Puny d'empunyidura: els dos de dalt, entre el gràtil i els caientss.
Puny d'escota: el de baix a popa, entre la baluma i el pujament.
Puny d'escota: el de popa, entre la baluma i el pujament.
Puny d'escota: els dos de baix, entre els caients i el gràtil d'escota.
Puny d'una vela: Els angles de la vela reben el nom de Puny de vela:.
Quaderna mestra: És la quaderna més gran, més ampla i més alta d'una embarcació.
Quaderna: són les peces corbes que s'afirmen a la quilla en forma perpendicular a aquesta. Serveixen per a donar forma al vaixell i sostenir els folres.
Quadrant: senzill instrument utilitzat per mesurar l'altura d'un astre sobre l'horitzó. Va ser desplaçat per altres instruments més moderns.
Quadrant de Davis: instrument de navegació per mesurar l'altura dels astres sobre l'horitzó, va reemplaçar la ballesta i va ser substituït al seu torn pel sextant.
Quarters: Són cada una de les tapes de fusta que van encaixades cada una d'elles i damunt la cossia, deixant la barca tancada i fent-la impenetrable a l'acció de l'aigua.
Quilla: peça longitudinal que corre de proa a popa a la part més baixa del vaixell, servint de lligam entre les quadernes. Tradicionalment dita carena.
Redons: (rodó) És una peça gruixuda i massissa de fusta que forma la part de dalt de l'obra morta.
Regles paral·lels: utilitzats per a traçar paral·leles sobre la carta.
Roda: peça que en prolongació de la quilla forma l'extrem de proa i de popa d'una embarcació.
Ruixó: àncora de quatre braços o marres, utilitzat sobretot per les embarcacions menors i mitjanes, i algunes de grans com les galeres.
Senó: Petita coberta situada a proa o a popa en embarcacions obertes (sense coberta principal).
Sentina: zona més baixa de l'interior o cala on s'acumulen les aigües que puguin haver entrat a l'embarcació.
Serreta: Dues taules interiors, armades a cada banda del buc d'una barca, col·locades de proa a popa a l'alçada de la

cinta i fortament clavades al capdamunt de les quadernes. A més de donar solidesa a l'embarcació serveix per muntar-hi les llatres de la coberta.
Seure: posar la quilla, la roda i el codast sobre les estepes.
Sextant: instrument de navegació utilitzat per mesurar l'angle entre una línia que passa per l'observador i un estel, i la línia horitzontal, o l'angle horitzontal entre dos punts de referència;
Sobregoneta: Vela quadrada situada damunt de la goneta de l'pal trinquet, o damunt la goneta de l'pal mestre
Sobrequilla:
Sobrevent : és el costat des d'on bufa el vent (en oposició a sotavent);
Sonda nàutica: per determinar la profunditat i naturalesa del fons. Consistia en un cap a l'extrem anava un pes de plom amb una cavitat a la part inferior en la qual es posava sèu perquè en tocar fons es pegués una mostra. Aquest tipus de sonda ha caigut en desús substituït per la sonda electrònica.
Sotavent : és el costat cap on bufa el vent (en oposició a "perlovent");
Superestructura: estructura de fusta o de metall per sobre de la coberta a la tripulació d'un vaixell.
Tapa de regala (soleta) És una peça llarguera formada per diferents trossos de fusta acoblats entre ells, i clavats el voltant de l'orla damunt els rodons.
Taxímetre: cercle azimutals que serveix per determinar la demora nàutica: d'objectes observats.
Treu: Vela quadra de l'arbre mestre, la principal utilitzada per les naus baix-medievals i d'època moderna, i també per les galeres de la ruta de Flandes si calia canviar la vela llatina per una quadra.
Vara de Jacob: senzill instrument en forma de creu que servia per mesurar l'altura dels astres sobre l'horitzó.
Varar: ficar l'embarcació a l'aigua. En català varar és el contrari que varar en castellà.
Varenga:
Vas: estructura de fusta que es posa a ambdós costats del buc per tal de facilitar la varada d'una embarcació gran, ja sigui galera o nau.
Vela: estructura de propulsió de determinats tipus d'embarcacions que utilitzen la força dels vents.
Vela de tallant: Van muntades en el pla longitudinal i van envergades en els pals, pics, nervis i estais.
Vela de trinquet: La vela de proa d'un xabec, d'una fragata, d'una bricbarca, d'un bergantí, d'una goleta, etc., però no d'una barca de messana, ni d'un iot.
Vela major: La vela principal d'un vaixell.
Vela rodona: Va muntada a les vergues i té quatre costats.
Velatxo: La primera vela situada per damunt de la vela de trinquet, i si només n'hi ha una, aquesta mateixa.
Vent aparent: suma vectorial del vent real i l'induït per la velocitat del vaixell.
Xabec: vaixell de vela llatina, amb tres pals, usada a la Mediterrània per al tràfic de cabotatge.

Elements dels vaixells en català

Acollador
Amantina
Antena
Arbre de mitjana
Bauprès
Bigota
Bita
Bitàcola
Bossell
Botavara
Cadenot
Clavilla
Claviller
Drissa
Eixàrcia
Entolladura
Espinàquer
Estai
Floc

Gàbia
Gigre
Major
Manegueta
Masteler
Mitjana
Moc
Obenc
Pal
Ralinga
Rastrera
Sabre
Tamboret
Tangó
Vela
Ves
Trinquet
Verga

Elements estructurals

Aleró
Castell
Cinta
Coberta
Coberta principal
Contoval
Banyera
Batanga
Bau
Bodega
Braçola
Buc
Buc tinglat
Codast
Doble fons
Escotilla
Filada
Folre
Mascaró de proa
Mirall de popa
Orsa
Panyol
Pont
Quaderna
Quilla
Quilla de balanç
Roda
Sala de màquines
Sentina
Sobrequilla

Tallamar
Taló
Trancanill
Varenga

Disseny

Arrufament
Brusca
Carena
Cossia
Eslora
Francbord
Franja variable
Guinda
Mànega
Obra morta
Obra viva
Puntal

Altres

Amarratge
Àncora
Cabrestant
Campana de vaixell
Cofa
Fanal
Pescant
Rem
Respirall dorade
Respirall nàutic
Roda de timó
Timó
Timó d'espadella
Timó de codast

Instruments nàutics
Jump to navigationJump to search

Un instrument nàutic o de navegació és una eina usada en el pilotatge de naus. La finalitat del pilotatge o navegació és determinar la posició present així com el rumb i velocitat òptims per arribar al punt de destinació. Entre les eines utilitzades al llarg de la història pels pilots nàutics hi ha:

Almanac nàutic sabent l'hora exacta serveix per poder determinar la posició geomètrica d'un astre, Això és necessari per al càlcul de la longitud geogràfica.
Anullo o anell, instrument utilitzat per mesurar l'altura del sol sobre l'horitzó.
Astrolabi utilitzat per mesurar l'altura dels astres sobre l'horitzó. Va ser inventat pels antics grecs però es va perdre a Europa fins que va ser reintroduït a la península Ibèrica pels àrabs al segle XI. Dos segles després es feia servir a tota Europa arribant al seu apogeu al segle XV després del qual va ser gradualment substituït pel quadrant de Davis i després pel sextant.
Brúixola magnètica per determinar el rumb magnètic.
Cartes nàutiques que són mapes o plànols a escala de les zones en què el vaixell navega
Compàs de marcacions serveix per determinar marcacions magnètiques d'objectes observats
Compàs de puntes per mesurar distàncies.
Corredora i ampolleta utilitzats per determinar la velocitat de la nau amb relació a l'aigua. Avui han caigut en desús en ser reemplaçats per la corredissa electrònica.
Cronòmetre nàutic utilitzat per determinar l'hora amb gran precisió la qual cosa és necessari per a la determinació de la longitud geogràfica.
Instruments i eines de càlcul per a la realització dels necessaris càlculs matemàtics. Avui dia han estat substituïts per calculadores i ordinadors digitals però tradicionalment es feien servir taules (trigonomètriques, de logaritmes, etc.), Regla de càlcul, etc.
Kamal senzill instrument d'origen àrab que servia per mesurar l'altura dels astres sobre l'horitzó. Consistia en una tauleta perforada en el seu centre amb un forat per on passava un cordill nuat que l'observador subjectava entre les dents.
Llapis, goma d'esborrar i altres instruments de dibuix.
Nocturlabi es feia servir per determinar l'hora mitjançant l'observació de les estrelles.
Quadrant, senzill instrument utilitzat per mesurar l'altura d'un astre sobre l'horitzó. Va ser desplaçat per altres instruments més moderns.
Quadrant de Davis utilitzat per mesurar l'altura d'un astre sobre l'horitzó. Reemplaçar a la ballesta i va ser substituït al seu torn pel sextant.
Regles paral·lels utilitzats per a traçar paral·leles sobre la carta.
Sextant és el més modern dels instruments òptics utilitzats per determinar l'alçada d'un astre sobre l'horitzó. L'octant és essencialment el mateix instrument amb la sola diferència de l'arc que cobreix. El sextant va fer obsolets tots els instruments usats anteriorment per determinar l'alçada dels astres.
Sonda nàutica per determinar la profunditat i naturalesa del fons. Consistia en un cap a l'extrem anava un pes de plom amb una cavitat a la part inferior en la qual es posava sèu perquè en tocar fons es pegués una mostra. Aquest tipus de sonda ha caigut en desús substituït per la sonda electrònica.
Taxímetre, cercle azimutals que serveix per determinar la demora nàutica d'objectes observats
Vara de Jacob senzill instrument en forma de creu que servia per mesurar l'altura dels astres sobre l'horitzó.

Aquests instruments eren els tradicionals fins a gairebé finals del segle XX. Després de la Segona Guerra Mundial van començar a aparèixer instruments electrònics que van suposar un canvi radical en les tècniques de pilotatge i navegació. A més dels ja citats corredissa i sonda electròniques van aparèixer

Radar, serveix per determinar la demora i distància d'un objecte. Funciona mitjançant l'emissió de polsos de microones i la recepció dels ecos reflectits pel blanc.
Sistemes electrònics d'ajuda a la navegació com el Decca i el LORAN que permeten que un vaixell equipat amb un receptor adequat pogués determinar la seva posició mitjançant la recepció d'ones electromagnètiques emeses des d'estacions terrestres.
Sistemes electrònics d'ajuda a la navegació com el Sistema de posicionament global i el Glonass que permeten que un vaixell equipat amb un receptor adequat pugui determinar la seva posició mitjançant la recepció d'ones

electromagnètiques emeses des de diversos satèl·lits situats en òrbita terrestre baixa.

[mostra]

Instruments nàutics

[mostra]

Elements dels vaixells

Categories (++):

Navegació (?) (±) (?) (?)
Glossaris (?) (±) (?) (?)
(+)

Menú de navegació

Mcapdevila
Alertes (7)
Avisos (93)
Discussió
Proves
Preferències
Beta
Seguiment
Contribucions
Finalitza la sessió

Pàgina
Discussió

Mostra

Modifica
Modifica el codi
Mostra l'historial
Vigila

Més

Cerca

Portada
Article a l'atzar
Articles de qualitat

Comunitat

Portal viquipedista
Canvis recents
La taverna
Contacte
Xat
Donatius
Ajuda

Eines

Què hi enllaça
Canvis relacionats
Puja un fitxer
Pàgines especials

Enllaç permanent
Informació de la pàgina
Element a Wikidata
Citau aquest article

Imprimeix/exporta

Crear un llibre
Baixa com a PDF
Versió per a impressora

En altres idiomes

occitan
polski
galego
Dansk
Deutsch
English
Español
Français
Italiano
Português
???????
Svenska
4 més

Modifica els enllaços

La pàgina va ser modificada per darrera vegada el 25 jul 2018 a les 14:17.
El text està disponible sota la Llicència de Creative Commons Reconeixement i Compartir-Igual; es poden aplicar termes addicionals. Vegeu les Condicions d'ús. Wikipedia® (Viquipèdia™) és una marca registrada de Wikimedia Foundation, Inc.

Política de privadesa
Quant al projecte Viquipèdia
Renúncies

Desenvolupadors
Declaració de cookies
Versió per a mòbils